

Gần đây, Việt Nam đang có các động thái đáng chú ý trong lĩnh vực quốc phòng.

Việt Nam muốn mở rộng hợp tác quốc phòng

Bộ Quốc phòng Việt Nam vừa ra Sách trắng 2009, công bố mô hình chiến lược, chính sách và cấu trúc quân đội.

Bộ trưởng Phùng Quang Thanh hiện đang thăm Hoa Kỳ và Pháp, đồng thời Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng thăm Nga với nghi lễ trình cũng đề cập tới các vấn đề quốc phòng.

Giáo sư Carlyle Thayer, chuyên gia nổi tiếng chuyên nghiên cứu Việt Nam của Học viện Quốc phòng Úc châu, có nhận định như về quan hệ quốc phòng của Việt Nam với các nước:

"Ngân sách quốc phòng của Việt Nam cho tới năm ngoài vẫn còn quá nhỏ bé để có thể mua tàu ngầm và chiến đấu cơ của Nga. Tuy nhiên, Việt Nam vẫn có thể mua các loại vũ khí khác từ Nga, cũng như từ Pháp và Hoa Kỳ, mà mới đây đã nổi lo ngại các hạn chế về bán vũ khí cho Hà Nội.

Nếu như Việt Nam mua vũ khí từ các nguồn trên, thì tiếng nói của nước này trong vùng biên tranh chấp là Biển Đông sẽ có sức nặng hơn.

Thế nhưng việc Việt Nam ra Sách trắng Quốc phòng sớm một năm có thể là chỉ dấu vẫn còn hạn chế trong ngân sách ít nhất là trong 5-6 năm tới.

Sách trắng ngỏ ý mời các nước mua vũ khí của Nga

Nói chung trong năm 2009, rõ ràng là quân đội Việt Nam đã trở nên năng động và mạnh mẽ hơn. Các sự kiện như thành lập Vùng 2 Hải quân, hay thông qua Luật Dân quân Tự vệ tại Quốc hội cho thấy điều đó.

Lãnh đạo Việt Nam ra chỉ dấu rằng dân quân biên sẽ được vũ trang nếu hoàn toàn đòi hỏi. Và nguồn tin từ Bộ Quốc phòng Nga cũng cho biết là mô hình đồng mua bán vũ khí không còn đang gập ghềnh.

Việt Nam và Mỹ thống nhất tách vấn đề chất da cam khỏi hợp tác quốc phòng

Sách trắng thường có nội dung đánh giá môi trường chiến lược của một quốc gia. Rõ ràng các diễn biến hiện tại tại Biên Đông khiến Việt Nam lo ngại và việc công bố Sách trắng cũng là một phân cực chiến lược đối ngoại-chính trị của Việt Nam nhằm mang thông điệp chiến lược của Hà Nội ra trình quốc tế.

Tất nhiên ngân sách quốc phòng của Việt Nam như công bố trong Sách trắng là rất khiêm tốn, thế nhưng kinh tế Việt Nam càng phát triển thì ngân sách dành cho quốc phòng cũng tăng đó mà tăng theo.

Kể từ khi phía Nga tiết lộ thông tin rằng Việt Nam muốn mua tàu ngầm hạ ng Kilo và máy bay Su-30, giới chức Việt Nam trở nên cẩn trọng hơn trong phát ngôn.

Nga là nước cung cấp chủ yếu các trang thiết bị quốc phòng cho Việt Nam và các quan sát viên nước ngoài chắc chắn sẽ theo dõi chuyển thăm của Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng sang Nga một cách kỹ lưỡng.

Nga đang chấp nhận đội vũ khí lấy hàng hóa và đây có thể là cách thức khả thi cho Việt Nam nếu ngân sách eo hẹp.

Tuy nhiên mua tàu ngầm hàng Kilo thì vô cùng tốn kém vì nó còn đi kèm theo các hệ thống vũ khí phụ trợ và trung tâm điều hành. Nếu thành công Việt Nam muốn làm điều này, thì quá trình sẽ diễn ra một cách từ từ chứ không thể chóng vánh được.

Quan hệ quốc phòng Mỹ-Việt

Quan hệ Việt Nam - Hoa Kỳ trong lĩnh vực quốc phòng phát triển một cách dần dần và bao gồm nhiều thỏa thuận về các hoạt động được phép diễn ra trong một khung thời gian nhất định.

Thí dụ, hai bên đã đạt ra con số cho các hoạt động quốc phòng từng tháng một, hay con số các chuyến thăm cấp cao và ngay cả tàu chiến Mỹ cũng chỉ được thăm Việt Nam có một lần một năm chứ không hơn.

Tuy nhiên, những hạn chế này xem ra được các nước lo ngại hơn trong những năm gần đây.

Hoa Kỳ thường đi trước với các đề xuất tăng cường quan hệ quốc phòng giữa hai bên, và Việt Nam luôn đi sau một cách chậm trễ hơn.

Chuyến thăm đầu tiên của Bộ trưởng Quốc phòng Hoa Kỳ William Cohen tới Việt Nam năm 2000 đã từng bị hoãn và phải chờ tới ba năm mới có chuyến đi đáp lễ của Bộ trưởng Quốc phòng Việt Nam Phạm Văn Trà.

Việt Nam muốn Mỹ tham gia tích cực hơn trong việc giải quyết hậu quả chất độc màu da cam.

Quan chức quốc phòng Việt Nam đã thăm tàu chiến Mỹ hồi tháng 11/2009

Quan hệ quốc phòng song phương có bước tiến đáng kể từ tháng 10/2008 khi bộ ngoại giao hai bên thỏa thuận đối thoại chính trị-quốc phòng lần đầu tiên tại Washington.

Giới chức Hoa Kỳ sẽ đưa lên bàn mô t số đề xuất trong chuyến thăm của Tổng Thanh tĩ Mỹ lần này.

Thí dụ, Vệ t Nam đã chấp thuậ n tham gia chồ ng trình Giáo dục và Huấn luyê n Quân sồ Quốc tế của Hoa Kỳ (U.S. International Military Education & Training - IMET), nhồ ng hiê n thầ i sồ tham gia này chỉ là dạy tiếng Anh cho quân nhân Vệ t Nam ở Mỹ và con số cũng nhỏ.

Tài chính của IMET cũng đầ c dùng cho mô t số trao đầ i trong nghiên cầ u y khoa, hồ p tác nhân đầ o và khoa học - công nghệ quốc phòng.

Hoa Kỳ muốn Vệ t Nam tham gia rô ng hầ n trong các chồ ng trình của IMET, nhồ cho phép các nhóm huấn luyê n của quân đầ i Mỹ tầ i Vệ t Nam đầ tham gia vào các công viê c, gồm cả tăng cầ ng an ninh hàng không.

Mỹ cũng muốn Vệ t Nam tăng tần số các chuyến thăm của tàu hạ i quân Mỹ, đồng thầ i ký Thoả thuậ n Trao đầ i Di ch vụ (Acquisition Cross Servicing Agreement) vầ i Mỹ đầ hỗ trầ hầ u cần tốt hầ n cho các chuyến thăm này.

Quan chồ c quốc phòng cao cấp của Vệ t Nam đã ra ngoài khồ i thăm hàng không mẫu hạ m Hoa Kỳ và Mỹ hy vồ ng sẽ có thêm các chuyến thăm nhồ vầ y trong tầ ng lai.

Mỹ có ý đầ nh thúc đầ y hồ p tác trong tìm kiếm cầ u na n hay phát triê n quy trình an toàn hàng hạ i cho tàu hạ i quân Vệ t Nam.

Mua bán vũ khí cũng là mô t lĩnh vồ c hai bên hầ ng tầ i. Phía Mỹ đã giaồ i thích cho phía Vệ t Nam các thuầ tuầ c cần thiết và làm cách nào đầ nô p đầ n xin báo giá. Vệ t Nam có thể mua của Mỹ các phụ kiê n cho xe thiết giáp và trầ c thăng mà quân đầ i Bắc Vệ t Nam thu đầ c tầ thầ i chiến tranh đầ có thể sồ du ng laồ i các thiết bị này.

'Vệ t Nam cần cân nhắc kỹ càng tất cả các đề xuất đầ quyết đầ nh hồ p tác thể nào cho có

lợi nhất, không phải nhân nhượng.'(GS Carlyle Thayer)

Ngoài các thương vụ mua bán vũ khí, Hoa Kỳ cũng sẽ muốn Việt Nam nhận hỗ trợ tài chính cho Sáng kiến Hoa t đô ng vì Hòa bình Toàn cầu (GPOI), và tham gia Sáng kiến Tăng cường An ninh (PSI) của Hoa Kỳ

GPOI liên quan tới hoạt t đô ng gìn giữ hòa bình và PSI liên quan tới hạn chế vũ khí hủy diệt hàng loạt. Sáng kiến thứ hai này có thể khiến Việt Nam ngập ng ng vì nó trực tiếp nhằm vào đồng minh Bắc Triều Tiên của Việt Nam.

Việt Nam cân nhắc kỹ càng tất cả các đề xuất đề quyết định hợp tác thể nào cho có lợi nhất, không phải nhân nhượng.

Hai bên nay đã thống nhất g t chu đề Chất đ t của cam sang bên đề thúc đ t y quan hệ quốc phòng nói chung. Việt Nam có thể tìm hiểu về quân đ t i Mỹ, các chương trình cũng như khung luật pháp của Hoa Kỳ kỹ lưỡng hơn trước khi đưa ra cam kết.

Hiện cuộc đối thoại chiến lược của Việt t-Mỹ là do ngành ngoại giao chủ trì, Việt Nam cân nhắc đối thoại trực tiếp giữa hai cơ quan quốc phòng.

Điều này có thể phát triển song song với việc các bộ trưởng Quốc phòng Asean đối thoại trực tiếp theo sáng kiến của Việt Nam.